

Pisanki dawniej i dziś

Pierwsze pisanki sprzed 4 tysięcy lat odkryto w wykopaliskach z Persji. Na terenie Polski odnaleziono najstarszą pisankę z X wieku na Ostrówku w Opolu. W słowiańskich wierzeniach ludowych jajko to symbol pomyślności. We wszystkich kulturach jajo jest potężnym amuletem przeciw złym mocom i czarom. Znaki czynione na jajkach miały charakter magiczny, miały chronić domostwo przed złymi duchami, rzucaniem uroku, czarami i chorobami. Pisanki w procesie chrystianizacji włączono do elementów symboliki wielkanocnej. Ogólnie mają symbolizować rodzącą się do życia przyrodę, a w chrześcijaństwie dodatkowo nadzieję wynikającą z wiary w zmartwychwstanie Chrystusa. Nazwa pisanki pochodzi od rysowania (dawniej: pisania) na skorupce gorącym roztopionym woskiem, a następnie zanurzania jajka w barwniku. To był najstarszy sposób ozdabiania jajek. Inne tradycyjne sposoby ozdabiania jaj to:

- Farbowane ich na różne kolory (kraszanki). Używano do tego naturalnych barwników. Oprócz znanych nam łupin cebuli były to: kora dębu, łupiny orzecha włoskiego lub olchy, kora młodej jabłoni, kwiat nagietka lub malwy, pędy młodego żyta.
- Przyozdabianie sitowiem, płatkami bzu, skrawkami kolorowego, błyszczącego papieru, tkaniny itp. (oklejanki).
- Ozdabianie skorupki jajka różnobarwnymi wycinankami z papieru (nalepianki).
- Wydrapywanie na zabarwionym jajku różnych wzorów ostrym narzędziem (rysowanki, drapanki).

Pisanki te niezmiennie nas zachwycają, ale ich wykonanie jest czasochłonne i wymaga niemałej wprawy. Na takie ozdabianie jajek mogły sobie pozwolić jedynie gospodynie domowe w dawnych czasach, dla których była to jedna z niewielu rozrywek i które przekazywały sobie tę umiejętność z pokolenia na pokolenie. Mimo, że obecnie prowadzimy diametralnie odmienny styl życia, również chcemy, żeby na Wielkanoc naszym stole znalazły się piękne pisanki. A jeszcze większą radość i satysfakcję sprawi nam, jeśli zrobimy je z naszymi dziećmi. Oto parę sposobów na proste wykonanie efektownych jajeczek:

- Wykorzystujemy do farbowania chemiczne barwniki lub bardziej nam dostępne współcześnie naturalne produkty (współczesna kraszanka). Gotujemy jajka w odpowiednim wywarze, a następnie dla utrwalenia koloru moczymy w occie.
Łupiny cebuli dają kolor beżowy, pomarańczowy
Skórki pomarańczy lub cytryny, zmielony kminek dają kolor jasnożółty
Kurkuma daje kolor żółty
Szpinak daje kolor zielony
Borówka amerykańska, czerwona kapusta dają kolor niebieski
Mocno zaparzona kawa dają kolor brązowy
Sok z buraka daje kolor różowy
- Przyklejamy na jajko kolorowe tasiemki lub wstążeczki
- Możemy fantazyjnie owinąć je krepiną
- Malujemy farbami folię bąbelkową i toczymy po niej jajo.
- Zgniatamy folię aluminiową, delikatnie ją rozprostowujemy, tak aby nie zniszczyć zagięć, malujemy folię barwnikiem, zawijamy w nią jajko, następnie odwijamy je, i zostawiamy do wyschnięcia
- Malujemy wyduszkę na złoty kolor farbą w sprayu.

- Nanosimy na wydmuszkę farby przy pomocy gąbek o różnych fakturach.
- Farbujemy jajo lub robimy na nim wzory przy pomocy kolorowej bibuły, która oddaje swój kolor skorupce. Opis jest trochę długi, ale wykonanie łatwe.

Potnij różne kolory bibuły na drobne kawałki i połóż na plastikowej folii. Zmocz dobrze jajo za pomocą papierowego ręcznika i umieść je na wierzchu skrawków bibuły. Otocz jajo bibułą i owiń folią. Odłóż tak zapakowaną pisankę na bok i poczekaj, aż jajo wyschnie. Dla nadania pisance specyficznych wzorów takich jak na przykład motyl, zmocz jajo ręcznikiem, a następnie nałóż na nie wycięty z bibuły wzór. Poczekaj chwilkę po czym połóż na wierzchu papierowy ręcznik i go delikatnie dociśnij. Usuń ręcznik razem z bibułą. Na jajku pozostanie delikatny wzór. Powtórz czynność, aby dodać kilka innych detali, a następnie odłóż jajo i poczekaj, aż wyschnie.

- Robimy z jajek różne zwierzątka □ farbujemy jajka, malujemy całe lub elementy markerami, doklejamy niezbędne elementy typu nogi, dzioby lub uszy.
- Zanurzamy jajka w occie, kładziemy na sitko lub durszlak i kapiemy na wydmuszki po odrobince różnych barwników do jajek, po czym kulamy jajka po durszlaku. Na koniec płuczemy je zimną wodą. Niestety po tej technice durszlak może nie nadawać się do celów spożywczych
- Możemy też wypełnić wydmuszkę galaretką rozpuszczoną w połowie ilości wody podanej na opakowaniu. Oczywiście przedtem dokładnie przepłukać wydmuszkę w środku oraz zakleić jedną dziurkę. Gdy galaretka zastygnie, delikatnie obieramy naszego jajowatego żelka ze skorupki.
- Możemy też ubrać jajo w sweterek, dopasowując dzianinę do szerokości jajka i dokładnie zaszywając jej końce ściąganiem fastrygowym.
- I ostatnia propozycja □ dorosły wycina ozdobne elementy z taśmy dwustronnej, przykleja na jajo, a dziecko posypuje je brokatem.

Pomysłów jest mnóstwo. Właściwie pisankę można ozdobić wszystkim, co mamy pod ręką i w taki sposób, jaki nam tylko przyjdzie do głowy. Życzę więc miłej pracy twórczej.

Marta Łyżwińska